

Nefndasvið Alþingis
Viðskiptanefnd
b/t Selmu Hafliðadóttur
nefndarritara
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 25. apríl 2008.

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 121/1994, um neytendalán, með síðari breytingum (537. mál).

Viðskiptaráð þakkar nefndinni fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um ofangreint frumvarp þar sem m.a. eru lögð til ákvæði um heimildir lánveitenda til gjaldtöku og skyldu til upplýsingagjafar gagnvart neytendum.

Aukið gagnsæi, t.a.m. með því að kveða á um tiltekna gjaldtöku í samningum, gagnast öllum aðilum og er jafnframt í anda góðra viðskiptahátta. En eins og ávallt verður að gæta þess að löggjafinn sníði viðskiptalífínu ekki svo þröngan stakk að markmið frumvarpsins snúist í andhverfu sína. Með því að banna gjaldtöku er byggir á málefnalegum og rekstrarlegum forsendum er sá aðili sem gjaldtaka er komin til af leystur undan þeirri skyldu að greiða kostnað henni tengdri. Sá kostnaður er síðan borinn uppi af aðilum sem áttu engann þátt í upphaflegri gjaldtöku. Lagareglur sem banna gjaldtöku eða setja henni óeðlilegar skorður í skjóli neytendaverndar geta því beinlínis skaðað hagsmuna neytenda. M.a. á þessum grundvelli lagðist Viðskiptaráð gegn upphaflegum hugmyndum viðskiptaráðherra um að banna uppgreiðslugjöld en þær fréttatilkynningar fylgja með umsögn þessari.

Við frumvarp þetta gerir Viðskiptaráð nokkrar athugasemdir:

Í fyrsta lagi er það mat ráðsins að orðið „hóflegur“ í 1. gr. frumvarpsins sé of matskennt og opið fyrir túlkun, o.þ.a.l. ágreining. Því leggur ráðið til að orðið verði fellt úr ákvæðinu og einungis stuðst við að innheimta kostnaðar endurspegli kostnað vegna yfirdráttarins.

Viðskiptaráð leggur til að orðið „hóflegur“ verði fellt brott úr 1. gr. frumvarpsins.

Í öðru lagi telur ráðið að upplýsingaskylda sú sem felst í 2. gr. frumvarpsins muni verða of kostnaðarsöm og flókin í framkvæmd. Í greinargerð frumvarpsins er áréttað að upplýsingaskylda samkvæmt ákvæðinu taki bæði til nýrra sem og eldri lánsamninga og því beri lánveitendum að veita öllum neytendum, sem hlaupa á tugum þúsunda, færi á að velja milli umræddra boðleiða. Þessar boðleiðir eru m.a. eftirfarandi:

1. Skriflega
2. Símbref
3. Tölvupóstur
4. Disklingur
5. Geisladiskur
6. Stafrænn mynddiskur
7. Á vefsíðu lánveitenda

Það liggur í hlutarins eðli að fyrirkomulag af þessu tagi mun leiða til aukins kostnaðar og gert er ráð fyrir því í greinargerð frumvarpsins að lánveitendur muni koma til með að bera hann. Það er hins vegar álit

Viðskiptaráðs að neytandinn eigi að standa straum af kostnaði sem hlýst vegna þessa yfirgripsmikla valfrelsis. Viðskiptaráð tekur undir með greinargerð frumvarpsins þar sem segir að ætla megi að neytendur nútímans muni sækjast eftir að fá viðkomandi upplýsingar eftir hagkvæmum rafrænum boðleiðum, enda bendir þróun undanfarinna ára til þess að svo verði. Það er þess vegna og vegna tilgangs þessarra annarra varanlegu miðla, þ.e. að neytendur geti geymt upplýsingarnar í ákveðinn tíma, að Viðskiptaráð telur að aðrar boðleiðir en tölvupóstur og vefsíða lánveitenda eigi ekki að standa neytendum til boða, nema þeir sjálfir standi straum af þeim kostnaði sem hlýst vegna notkunnar annarra miðla.

Viðskiptaráð leggur til að valkostir um aðrar boðleiðir en tölvupóst og vefsíður lánveitenda verði aðeins látnar standa neytendum til boða ef þeir sjálfir beri kostnað þeim tengdum.

Í þriðja lagi gerir ráðið talsverðar athugasemdir við 3. gr. frumvarpsins. Fyrir það fyrsta er hvorki rökstutt í frumvarpinu né greinargerð þess afhverju lán að tiltekinni fjárhæð eru undanþegin uppgreiðslugjaldi ef greitt er upp fyrir umsaminn lánstíma. Því til viðbótar er hvergi að finna rökstuðning að baki því hvernig 50mkr. fjárhæðin er fengin. Viðskiptaráð er almennt á móti lagasetningu sem dregur úr samningafrelsi sem og lagasetningu sem leggur órökstuddar kvaðir á tiltekin fyrirtæki. Að mati ráðsins falla engin haldbær rök að því að aðgreina þá tegund lána sem ákvæðið kveður á um frá öðrum lánategundum.

Eins og rakið er í meðfylgjandi fréttatilkynningu er vaxtaáhætta hvers lánasafns lánastofnanna er m.a. rakið til hreyfanleika þess. Því meiri hreyfanleiki sem er á lánasafni því meiri vaxtaáhætta fyrir viðkomandi lánastofnun. Þetta er m.a. vegna þess að lánastofnanir gætu ekki, án vandkvæða, komið uppgreiddum fjármunum í farveg annarsstaðar kæmi til holskeflu uppgreiðslna. Að sama skapi velta kjör fjármögnunar lánastofnanna m.a. á gæðum útlánasafns og því má gera ráð fyrir að þau kjör myndu rýrna. Þar sem lánakjör viðskiptavina endurspeglast af fjármögnunarkostnaði lánastofnanna gæfist viðkomandi stofnunum því ekki kostur á að bjóða jafn hagstæða vexti. Þetta myndi eðli málsins samkvæmt leiða til hærri vaxta eða til kostnaðar af öðru tagi.

Viðskiptaráð leggur til að 1. mgr. 3. gr. frumvarpsins verði felld brott

Í annan stað er að finna í 4. mgr. 3. gr. reglugerðarheimild til handa viðskiptaráðherra að ákveða útreikning á tjóni vegna uppgreiðslu. Viðskiptaráð er andsnúið opnum heimildum framkvæmdavaldshafa til að takmarka sveiganleika fyrirtæki til að taka rekstrarlegar ákvarðanir. Reglugerðir af þessu tagi eru alvarleg inngrip í rekstur umræddra fyrirtækja sem ætti aðeins að grípa til í bráðri nauðsyn. Ekki verður séð af rökstuðningi frumvarpsins að þeirri nauðsyn sé til að dreifa.

Ákvarðanir af þessu tagi á að fela þeim fyrirtækjum sem starfa á viðkomandi markaði en þau, ólíkt hinu opinbera, lúta öflugu eftirliti af hálfu neytendasamtaka og opinberum eftirlitsstofnunum. Virk samkeppni kemur enn fremur í veg fyrir að lánveitendur leggi óhóflegan og ónauðsynlegan kostnað á neytendur.

Viðskiptaráð leggur til að reglugerðarheimild ráðherra í 4. mgr. 3. gr. verði felld brott.

Viðskiptaráð leggur til að frumvarpið nái ekki fram að ganga.

Virðingarfyllt,

Haraldur I. Birgisson

Haraldur I. Birgisson
Lögfræðingur Viðskiptaráðs